

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 09.02.2005, sp. zn. 5 Tdo 127/2005, ECLI:CZ:NS:2005:5.TDO.127.2005.1

Číslo: 9/2006

Právní věta: Trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 2 písm. a) tr. zák. nelze ani za splnění dalších zákonem stanovených podmínek spáchat převodem členských práv a povinností vyplývajících z členství v družstvu, neboť tato práva a povinnosti nejsou věcí, jejíž zcizení (zničení, poškození apod.) zmíněné ustanovení požaduje.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 09.02.2005

Spisová značka: 5 Tdo 127/2005

Číslo rozhodnutí: 9

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Maření výkonu úředního rozhodnutí

Předpisy: § 171 odst. 2 písm. a) tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněných Ing. J. F. a V. F. zrušil usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 27. 2. 2004, sp. zn. 31 To 333/2004 a podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Krajskému soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Obvinění Ing. J. F. a V. F. byli rozsudkem Okresního soudu v České Lípě ze dne 16. 9. 2002, sp. zn. 5 T 449/2000, uznáni vinnými trestným činem maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 2 písm. a) tr. zák. a trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák., kterých se dopustili tím, že dne 12. 4. 1999 obviněná V. F. prostřednictvím svého zmocněnce obviněného Ing. J. F. uzavřela s poškozeným P. V. dohodu o převodu svých členských práv a povinností vztahujících se k družstevnímu bytu v Č. L. a vyplývajících z jejího členství ve Stavebním bytovém družstvu PS L. a dne 3. 5. 1999 uzavřela s týmž poškozeným, opět prostřednictvím obviněného Ing. J. F., kupní smlouvu o prodeji užívacích práv k předmětnému bytu za kupní cenu 180 000 Kč, kterou téhož dne od poškozeného P. V. převzal obviněný Ing. J. F., to vše přesto, že Okresní soud v České Lípě dne 5. 11. 1998 v rámci řízení o přivolení k výpovědi z nájmu bytu, vedeného k návrhu Stavebního bytového družstva PS L. proti V. F., zastoupené zmocněncem obviněným Ing. J. F., vydal předběžné opatření podle § 74 odst. 1 o. s. ř., kterým obviněné V. F. uložil povinnost zdržet se jakýchkoli dispozic

spojených s členstvím v uvedeném bytovém družstvu a zakázal převod členských práv a povinností právě k předmětnému bytu; opatření bylo obviněným doručeno ve dnech 13. 11. 1998 a 11. 11. 1998 a obsahovalo poučení o tom, že je vykonatelné doručením, následně byl pak dne 1. 12. 1998 ve věci vydán rozsudek sp. zn. 15 C 945/98 přivolující k výpovědi z nájmu předmětného bytu a ukládající obviněné V. F. byt vyklidit, obě rozhodnutí soudu první instance byla potvrzena soudem druhé instance, s těmito skutečnostmi obvinění neseznámili poškozeného P. V. a způsobili mu tak škodu ve výši 180 000 Kč.

Za to byl obviněnému Ing. J. F. uložen podle § 171 odst. 2 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. úhrnný trest odnětí svobody v trvání 8 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 18 měsíců, obviněné V. F. byl podle § 171 odst. 2 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání 6 měsíců, jehož výkon jí byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 1 roku. Současně bylo rozhodnuto nároku poškozeného na náhradu škody.

Citovaný rozsudek soudu prvního stupně napadli obvinění Ing. J. F. i V. F. odvoláními, která Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci usnesením ze dne 27. 2. 2004, sp. zn. 31 To 333/2004, podle § 256 tr. ř. zamítl.

Proti uvedenému usnesení soudu druhého stupně podali obviněný Ing. J. F. i obviněná V. F. prostřednictvím svého obhájce společné dovolání, které opřeli o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Obvinění jsou mimo jiné přesvědčeni, že v této trestní věci nebyla respektována jejich základní práva zaručená v čl. 2, 3 a 39 Listiny základních práv a svobod. Soudy činné v trestním řízení nejsou podle mínění obviněných vázány závěry učiněnými soudy v civilním řízení a mohou si vytvořit vlastní názor, přičemž ve vztahu k projednávané věci považují obvinění za protiprávní a nulitní předběžné opatření zakazující obviněné V. F. převod členských práv a povinností.

K dohodám, jimiž mělo dojít k převodu členství v bytovém družstvu z obviněné V. F. na poškozeného P. V., obvinění uvádí, že platným úkonem byla první dohoda o převodu členství, nikoli následná kupní smlouva, kterou je však možné hodnotit jako dodatkové ujednání ke smlouvě o převodu členství. Podle obviněných Ing. J. F. a V. F. se nemohli dopustit maření výkonu úředního rozhodnutí, zejména pokud tento výkon ani nebyl zahájen.

Obviněný Ing. J. F. a obviněná V. F. závěrem navrhli, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci i předcházející rozsudek Okresního soudu v České Lípě a aby věc vrátil soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší státní zástupkyně se k dovolání obviněných Ing. J. F. a V. F. vyjádřila prostřednictvím státní zástupkyně činné u Nejvyššího státního zastupitelství. Podle jejího názoru pokud bylo obviněným řádně doručeno usnesení o předběžném opatření s odpovídajícím poučením ve smyslu občanského soudního řádu, byli obvinění povinni se zdržet veškerých zakázaných právních aktivit, tedy v tomto rozsahu je nutné s názorem soudů dříve činných ve věci souhlasit. K jinému názoru však státní zástupkyně dospěla ve vztahu k posouzení jednání jako trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 2 písm. a) tr. zák. v tom smyslu, že obvinění měli „zcizit věc, které se takové rozhodnutí týká“. Podle státní zástupkyně družstevní byt je věcí podle § 118 odst. 1, 2 o. s. ř., přičemž ale obviněná V. F. uzavřela s poškozeným dohodu o převodu členských práv a povinností, čímž neovlivnila právní postavení družstva v pojetí vlastníka předmětného bytu. Tímto způsobem tedy nemohla převést věc na jiného a zcizit ji. Zmíněným právním úkonem tudíž podle mínění státní zástupkyně nemohl být naplněn způsob zmaření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 2 písm. a) tr. zák., realizovaný ve formě zcizení věci, přičemž další alternativy již nepřipadají v úvahu. Uvedené právní posouzení proto státní zástupkyně považuje za nesprávné ve smyslu uplatněného dovolacího důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Státní zástupkyně proto navrhla, aby

Nejvyšší soud podané dovolání shledal důvodným, aby zrušil napadené usnesení i jemu předcházející rozsudek a aby věc vrátil soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší soud přezkoumání věci dospěl k závěru, že dovolání obviněných Ing. J. F. a V. F. je částečně důvodné.

Pokud jde o posouzení naplnění jednotlivých znaků skutkových podstat zákonem stanovených trestných činů, jedná se bezpochyby o otázku posouzení viny, tudíž závěr o jejich existenci nemůže orgán činný v trestním řízení bez dalšího převzít z výroku jiného rozhodnutí, vydaného např. soudem v občanském soudním řízení, ale musí každý znak posoudit sám, přičemž dříve vydané rozhodnutí je obvykle jen jednou ze součástí důkazního materiálu.

Úřední rozhodnutí, které tvoří jeden ze znaků skutkové podstaty trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 2 písm. a) tr. zák., má však z naznačeného pohledu jiné postavení. Formálním znakem skutkové podstaty zmíněného trestného činu totiž není věcná stránka úředního rozhodnutí, tedy to, o čem jím bylo rozhodnuto, ale existence rozhodnutí samotného. Trestní soud, který rozhoduje o vině pachatele za spáchání uvedeného trestného činu, proto není oprávněn při posuzování naplnění znaků objektivní stránky jeho skutkové podstaty přezkoumávat věcnou správnost takového úředního rozhodnutí. Ve vztahu k ustanovení § 171 odst. 2 písm. a) tr. zák. to znamená, že soud v trestním řízení musí zejména posoudit či shledat existenci úředního rozhodnutí, a dále jednání pachatele, jímž jeho výkon zmařil či podstatně ztížil tím, že učinil některý ze zde vyjmenovaných úkonů.

Jiná situace by nastala, pokud by v této souvislosti již bylo vydáno např. rozhodnutí v přestupkovém řízení, že pachatel zničil věc. Tímto rozhodnutím by již soud nemohl být vázán a byť by je samozřejmě mohl zohlednit jako jeden z důkazů, musel by si závěr o zničení věci pachatelem učinit sám.

V dané věci zjištěná skutečnost, že Okresní soud v České Lípě vydal dne 5. 11. 1998 usnesení sp. zn. 15 C 945/98, kterým rozhodl o výše uvedeném předběžném opatření, je sama o sobě znakem skutkové podstaty, tudíž trestní soud již nemůže činit přezkum tohoto rozhodnutí, resp. přezkum řízení, v němž bylo vydáno. Nejvyšší soud tak v návaznosti na argumentaci obviněných konstatuje, že soudy dříve činné ve věci nepochybily, pokud považovaly zmíněné rozhodnutí Okresního soudu v České Lípě za rozhodnutí, ve vztahu k němuž bylo možné spáchat trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 2 písm. a) tr. zák.

Obviněný Ing. J. F. a obviněná V. F. ve svém dovolání současně obecně poukázali na ustanovení čl. 39 Listiny základních práv a svobod, podle něhož jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem. V této souvislosti trestní zákon v ustanovení § 171 odst. 2 písm. a) určuje, že trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí se dopustí ten, kdo zmaří nebo podstatně ztíží výkon rozhodnutí soudu nebo jiného státního orgánu tím, že mimo jiné zcizí věc, které se takové rozhodnutí týká.

Jednání pachatele tedy v uvedené alternativě musí spočívat v dispozici s určitou věcí. Věci jsou podle § 119 odst. 1 obč. zák. movité a nemovité; podle § 89 odst. 13 tr. zák. se věcí rozumí i ovladatelná přírodní síla, přičemž ustanovení o věcech se vztahují i na cenné papíry. Z těchto citací zákona je tudíž zřejmé, že za věc naopak nelze považovat členská práva a povinnosti vyplývající z členství v družstvu, neboť členská práva a povinnosti nemají věcný charakter, ale jedná se v podstatě o zvláštní právní vztah.

Pokud tedy skutková podstata trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 2 písm. a) tr. zák. vyžaduje určitou dispozici s věcí a pokud současně obviněné V. F., zastoupené obviněným Ing. J. F. jako obecným zmocněncem, byly usnesením soudu zakázány dispozice spojené s

členstvím ve Stavebním bytovém družstvu PS L., resp. zakázán převod členských práv a povinností, nelze zmíněné jednání jako uvedený trestný čin v této alternativě posoudit. V úvahu přitom nepřípadají ani další alternativy podle ustanovení § 171 odst. 2 písm. a) tr. zák., neboť obvinění rovněž žádnou věc nezničili, nepoškodili, nečinili neupotřebitelnou, nezatajili ani neodstranili.

Nejvyšší soud tak má za to, že na základě zjištěného skutkového stavu věci není možné učinit závěr, že se obvinění V. F. a Ing. J. F. jednáním popsaným ve výroku o vině v rozsudku Okresního soudu v České Lípě dopustili trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 2 písm. a) tr. zák., neboť z napadeného rozhodnutí není zřejmé, že lze v tomto jednání dovést všechny znaky jeho skutkové podstaty, konkrétně existenci věci, kterou měli obvinění zcizit.

V další části odůvodnění se Nejvyšší soud vypořádal s dovolacími námitkami obviněných týkajícími se trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák., které neshledal důvodnými. Poté Nejvyšší soud odůvodnil nutnost zrušení napadeného usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci ze dne 27. 2. 2004, sp. zn. 31 To 333/2004, a přikázání věci tomuto soudu s potřebnými pokyny k novému projednání a rozhodnutí.